

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ అష్టసప్తతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టసప్తతితమః సర్గః ॥

శత్రుఘ్నస్య రోషస్తేన కుబ్జాయా భూమౌ వికర్షణం భరతస్యాదేశేన తస్యా
మోచనం చ

అథ యాత్రాం సమీహాంతం శత్రుఘ్నో లక్ష్మణానుజః |
భరతం శోకసంతప్తమిదం వచనమబ్రవీత్ || 2.78.1 ||

గతిర్యః సర్వభూతానాం దుఃఖే కిం పునరాత్మనః |
స రామః సత్త్వసంపన్నః స్త్రియా ప్రవ్రాజితో వనం || 2.78.2 ||

బలవాన్ వీర్యసంపన్నో లక్ష్మణో నామ యోఽప్యసౌ |
కిం న మోచయతే రామం కృత్వాపి పితృనిగ్రహం || 2.78.3 ||

పూర్వమేవ తు విగ్రాహ్యః సమవేక్ష్య నయానయౌ |
ఉత్పథం యః సమారూఢో నార్యా రాజా వశం గతః || 2.78.4 ||

ఇతి సంభాషమాణే తు శత్రుఘ్నో లక్ష్మణానుజే |
ప్రాగ్ద్వారేఽభూత్ తదా కుబ్జా సర్వాభరణభూషితా || 2.78.5 ||

లిప్తా చందనసారేణ రాజవస్త్రాణి బిభ్రతీ |
వివిధం వివిధైస్తైస్తైర్భూషణైశ్చ విభూషితా || 2.78.6 ||

మేఖలాదామభిశ్చిత్రైరన్యైశ్చ వరభూషణైః |
బభాసే బహుభిర్బద్ధా రజ్జుభిరివ వానరీ || 2.78.7 ||

తాం సమీక్ష్వ తదా ద్వాఃస్థో భృశం పాపస్య కారిణీం |
గృహీత్వాకరుణం కుబ్జాం శత్రుఘ్నాయ న్యవేదయత్ || 2.78.8 ||

యస్యాః కృతే వనే రామో న్యస్తదేహశ్చ వః పితా |
సేయం పాపా నృశంసా చ తస్యాః కురు యథామతి || 2.78.9 ||

శత్రుఘ్నశ్చ తదాజ్ఞాయ వచనం భృశదుఃఖితః |
అంతఃపురచరాన్ సర్వానిత్యువాచ ధృతవ్రతః || 2.78.10 ||

తీవ్రముత్పాదితం దుఃఖం భ్రాతృణాం మే తథా పితుః |
యథా సేయం నృశంసస్య కర్మణః ఫలమన్నతాం || 2.78.11 ||

ఏవముక్త్వా చ తేనాశు సఖీజనసమావృతా |
గృహీతా బలవత్ కుబ్జా సా తద్ గృహమనాదయత్ || 2.78.12 ||

తతః సుభృశసంతప్తస్తస్యాః సర్వః సఖీజనః |
క్రుద్ధమాజ్ఞాయ శత్రుఘ్నం వ్యపలాయత సర్వశః || 2.78.13 ||

అమంత్రయత కృత్స్నశ్చ తస్యాః సర్వః సఖీజనః |
యథాయం సముపక్రాంతో నిఃశేషం నః కరిష్యతి || 2.78.14 ||

సానుక్రోశాం వదాన్యాం చ ధర్మజ్ఞాం చ యశస్వినీం |
కౌసల్యాం శరణం యామః సా హి నోఽస్తి ధ్రువా గతిః || 2.78.15 ||

స చ రోషేణ సంవీతః శత్రుఘ్నః శత్రుశాసనః |
విచక్షత్ తదా కుబ్జాం క్రోశంతీం పృథివీతలే || 2.78.16 ||

తస్యాం హ్యకృష్యమాణాయాం మంథరాయాం తతస్తతః |
చిత్రం బహువిధం భాండం పృథివ్యాం తద్వ్యశీర్యత || 2.78.17 ||

తేన భాండేన విస్తీర్ణం శ్రీమద్ రాజనివేశనం |
అశోభత తదా భూయః శారదం గగనం యథా || 2.78.18 ||

స బలీ బలవత్ క్రోధాద్ గృహీత్వా పురుషర్షభః |
కైకేయామభినిర్భర్స్య బభాషే పరుషం వచః || 2.78.19 ||

తైర్వాక్యైః పరుషైర్దుఃఖైః కైకేయా భృశదుఃఖితా |
శత్రుఘ్నభయసంత్రస్తా పుత్రం శరణమాగతా || 2.78.20 ||

తం ప్రేక్ష్య భరతః క్రుద్ధం శత్రుఘ్నమిదమబ్రవీత్ |
అవధ్యాయో సర్వభూతానాం ప్రమదాః క్షమ్యతామితి || 2.78.21 ||

హన్యామహమిమాం పాపాం కైకేయాం దుష్టచారిణీం |
యది మాం ధార్మికో రామో నాసూయేన్మాతృఘాతకం || 2.78.22 ||

ఇమామపి హతాం కుబ్జాం యది జానాతి రాఘవః |
త్వాం చ మాం చైవ ధర్మాత్మా నాభిభాషిష్యతే ధ్రువం || 2.78.23 ||

భరతస్య వచః శ్రుత్వా శత్రుఘ్నో లక్ష్మణానుజః |
న్యవర్తత తతో దోషాత్ తాం ముమోచ చ మూర్ఛితాం || 2.78.24 ||

సా పాదమూలే కైకేయ్యా మంథరా నిపపాత హ |
నిఃశ్వసంతీ సుదుఃఖార్తా కృపణం విలలాప హ || 2.78.25 ||

శత్రుఘ్నవిక్షేపవిమూఢసంజ్ఞాం
సమీక్ష్య కుబ్జాం భరతస్య మాతా |
శనైః సమాశ్వాసయదార్తరూపాం
క్రౌంచీం విలగ్నామివ వీక్షమాణాం || 2.78.26 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే అష్టసప్తతితమః సర్గః ||